

STÁTNÍ ZDRAVOTNÍ ÚSTAV

Aktuální situace v problematice Bisfenolu A

Aktuální situace v problematice Bisfenolu A v materiálech a předmětech určených pro styk s potravinami.

Bisfenol A

Bisfenol A (BPA) je dlouhodobě v centru pozornosti odborníků v EU a pochopitelně i v ČR. Otázkou, která se diskutuje je možný zákaz této sloučeniny pro určité typy výrobků. Rezidua této látky totiž vyvolávají obavy jak odborné, tak i laické veřejnosti, zejména v souvislosti s použitím v polykarbonátech, ze kterých jsou vyráběny kojenecké lahve. V zemích EU je v tomto směru rozhodující odbornou autoritou Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) a jeho panel zaměřený na předměty určené pro styk s potravinami (Food contact materials, enzymes, flavourings and processing aids - CEF).

Stanovisko EFSA

V současné době tento CEF panel pracuje na žádost Evropské komise na novém hodnocení rizika BPA pro lidské zdraví. Je to proto, že na dané téma bylo nově v letech 2008 - 2010 publikováno velké množství nových studií. EFSA publikovala své poslední stanovisko, počátkem roku 2008, tj. v období zveřejňování těchto nových studií. Požadavek na novelizaci odborného stanoviska EFSA pro BPA je komplikován diskusí nad kvalitou studií a nad některými jejich aspekty. Podrobně jsou zkoumány především závěry studií. V některých případech zdůrazňované "vědecké" důkazy prokazující jednoznačné zdravotní riziko jsou sporné a některé studie tak nesplňují kritéria vědecky formulovaných závěrů. Ty nejsou tak jednoznačně průkazné, jak je následně prezentováno. Příkladem může být i tzv. Stumpova studie (2009), kterou byl odůvodněn zákaz použití bisfenolu A v Dánsku. EFSA konstatuje, že studie nepotvrzuje negativní neurobehaviorální dopad BPA.

Novelizace stanoviska EFSA

Podle původní informace ze strany EFSA mělo být konečné stanovisko zveřejněno v červnu 2010. V tomto směru proběhla i veřejná konzultace problematiky. Vzhledem k množství materiálu, které je v dané chvíli nutné prostudovat a vyhodnotit, byl oznámen nový předběžný časový plán práce. Podle tohoto plánu se předpokládá zveřejnění stanoviska EFSA v rozmezí konec září - polovina října 2010. Po zveřejnění bude následovat projednání na úrovni Komise a členských států. Tato jednání se pravděpodobně uskuteční v průběhu listopadu 2010. Diskuse bude spojená především s návrhy případných restriktivních opatření, která se mohou dotknout výrobců i spotřebitelů na jednotném trhu v EU. V současné době zatím nejsou signály, že by se nově vydané stanovisko EFSA výrazně lišilo od již dříve zveřejněného stanoviska na internetových stránkách EFSA, viz <http://www.efsa.europa.eu/en/ceftopics/topic/bisphenol.htm>. Nicméně, s ohledem na množství produkovaných vědeckých i "pseudovědeckých" studií a jejich relevantnosti k hodnocení zdravotního rizika, nelze toto závěrečné stanovisko EFSA předjímat. Pro případ nutného přijetí omezení či zákazu používání BPA mají členské státy EU navržen postup, včetně časového harmonogramu jednotlivých legislativních opatření tak, aby bylo postupováno ve všech členských státech koordinovaně.

Situace v ČR

Ministerstvo zdravotnictví ČR, společně se Státním zdravotním ústavem (SZÚ), průběžně sleduje významné rizikové faktory, které ovlivňují nebo mohou ovlivňovat lidské zdraví. Nové skutečnosti jsou průběžně vyhodnocovány, a to nejen ve vztahu k BPA. V průběhu září a října 2010 se uskuteční rozsáhlé šetření Orgánů ochrany veřejného zdraví ve spolupráci se SZÚ monitorující možnou expozici obyvatel ČR materiálům určeným pro styk s potravinami obsahujícím BPA. Podobné účinky jako BPA (vliv na endokrinní systém) má však také řada dalších látek. SZÚ proto navrhuje výzkumný projekt v rámci Interní grantové agentury MZ ČR, který by dlouhodobě sledoval zátěž české populace vybranými toxickými látkami, zejména látkám toxickým pro reprodukci a látkám označovaných jako "endokrinní disruptory".

Za SZÚ zpracovala: Jitka Sosnovcová